

Studieanvisning Rektorsprogrammet, 30 hp UC625U

Delkurs: Skoljuridik och myndighetsutövning, 10 hp V22 Kursansvarig:

Mikael Hellstadius, mikael.hellstadius@juridicum.su.se

Inledning

Denna studieanvisning gäller delkursen "Skoljuridik och myndighetsutövning". På lärarplattformen hittar du kursinformation under symbolen "Skoljuridik och myndighetsutövning".

Undervisning och gensvar sker vid internat och seminarium. Som kursdeltagare kan det vara bra att vara medveten om att internaten läggs upp lite olika, även om det övergripande arbetssättet är gemensamt för alla kursgrupper. Läsinstruktioner inför varje internat finns på lärarplattformen under "Skoljuridik och myndighetsutövning".

Nedan följer kontaktuppgifter till ansvariga lärare vid olika moment samt en beskrivning av kursens innehåll och förväntade studieresultat. Därefter följer information om innehållet vid internat och seminarier, litteraturanvisningar samt examinationskriterier och kursöversikt.

Rektorsprogrammet

-ett samarbete mellan Företagsekonomiska institutionen, Juridiska institutionen, Statsvetenskapliga institutionen och Institutionen för pedagogik och didaktik (värdinstitution)

Telefon: 08-16 20 00 (vxl.) E- post: rektorsprogrammet@edu.su.se www.edu.su.se

Juridik

Internat I – Skolans styrning, mål och värden (skoljuridik)

Mikael Hellstadius, mikael.hellstadius@juridicum.su.se

Internat II – Rättssäkerhet och rättigheter i skolan

Dag 1 Offentlig rätt , Dag 2 Rättigheter i nationell och internationell rätt Michaela

Ribbing, michaela.ribbing@juridicum.su.se Lena Sandström,

lena.sandstrom@juridicum.su.se

Internat III - Ansvar som arbetsledare och ansvar för barn och deras familjer *Dag*

1 Arbetsrätt

Annika Blekemo, annika.blekemo@juridicum.su.se

Dag 2 Barnrätt

Mikael Hellstadius, mikael.hellstadius@juridicum.su.se

Etik & Juridik i ledarskapspraktik

Seminarium 1 och 2, Internat IV – Etik & juridik i ledarskapspraktik

Ylva Ståhle. Ylva.stahle@edu.su.se

Kursens syfte

Delkursen "Skoljuridik och myndighetsutövning" har som syfte att ge rektor en översikt över relevanta rättsområden för rektors uppdrag. Som en röd tråd löper den juridiska metoden, juridisk argumentation samt rättskälleläran och regelsystemets hierarkiska uppbyggnad. Genom hela delkursen behandlas även etiska och juridiskt relevanta intressekonflikter i förskola och skola.

Vid det första internatet, *Skolans styrning, mål och värden*, ligger fokus på relevanta skolförfattningar, styrning och ansvarsfördelning, nationella och lokala styrinstrument, uppföljning och utvärdering samt internationella konventioner och program.

Vid internat två, *Rättssäkerhet och rättigheter i skolan*, som är uppdelat på två dagar, behandlas den allmänna regleringen av förvaltningsförfarandet hos myndigheter och enskilda skolenheter samt grundläggande kunskap om de offentligrättsliga författningarna (dag 1), samt rektors funktion som företrädare för en verksamhet som styrs av juridiska intresseavvägningar och dilemman som frammanas av spänningar mellan såväl verksamhetens mål som den enskilda individens rättigheter (dag 2).

Även det tredje internatet, *Ansvar som arbetsledare och ansvar för barn och deras familjer*, är uppdelat på två dagar. Vid internatet behandlas dels rektors lednings- och

arbetsledningsfunktion och tillhörande arbetsrättsliga frågor (dag 1), dels barnrätt med utgångspunkt i rektors ansvar i förhållande till barn och deras familjer med utgångspunkt i familjerättsliga och socialrättsliga aspekter (dag 2).

Det fjärde internatet ägnas åt *Etik & Juridik i ledarskapspraktik* och startar efter lunch dag 1 med vetenskapsnära professionshandledning ledd av en pedagog, kollegial handledning av professionsrelevant skrivande i basgrupperna samt förberedelse inför gruppens presentation dag 2. Etikmomentet behandlas även under två seminarium som hör till detta moment.

Kursens innehåll och upplägg Upptaktsdag

Vid uppstartsdagen sker en presentation av Rektorsprogrammet vid Stockholms universitet i stort. På eftermiddagen ges en introduktionsföreläsning för delkursen "Skoljuridik och myndighetsutövning", år ett på Rektorsprogrammet.

Delkursen består av två delar, dels juridik där undervisningen sker i form av tre internat med efterföljande seminarier, och dels av temat etik & juridik i ledarskapspraktik som löper över större delen av år 1 och där undervisningen sker i form av seminarier och ett internat

Juridik

Internat I – Skolans styrning, mål och värden (skoljuridik)

Det första internatet behandlar rektors ansvar för att leda det pedagogiska arbetet och ansvar för barn/elever i verksamheten, samt grundläggande kunskap om rättssystemets uppbyggnad och författningarnas inbördes förhållanden. Deltagarna introduceras till juridisk metod och regelsystemets hierarkiska uppbyggnad. Relevanta rättsområden för skolverksamheten, såsom grundlagarna och skolförfattningarna, belyses, samt nationella och lokala styrinstrument. Fokus ligger på rektors position i styrsystemet med tonvikt på förhållandet till huvudman och till centrala myndigheter samt på delegationsförfarandet. Momentet behandlar barnens/elevernas rättsställning, former för och möjligheter till inflytande med hänsyn till barnets/elevens utveckling och mognad och verksamhetensinriktning.

Internat II – Rättssäkerhet och rättigheter i skolan Offentlig rätt (dag 1) och rättigheter i nationell och internationell rätt (dag 2) Offentlig rätt

Det andra internatet, dag 1, behandlar rektors funktion som företrädare för en verksamhet som styrs av offentligrättsliga författningar. Här belyses lagstiftning med fokus på regleringen av förvaltningsförfarandet hos myndigheter och enskilda förskole- och skolenheter. Internatet innefattar grundläggande kunskap om de offentligrättsliga författningarna från regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och förvaltningslagen till offentlighets- och sekretesslagen samt andra handläggningsregler.

Rättigheter i nationell och internationell rätt

Det andra internatet, dag 2, behandlar den juridiska metoden med utgångspunkt i individens grundläggande fri- och rättigheter i både nationell och internationell rätt. Momentet belyser rektorns funktion som företrädare för en verksamhet som styrs av juridiska intresseavvägningar och dilemman som frammanas av spänningar mellan verksamhetens mål och den enskilda individens rättigheter. Fokus ligger även på juridisk metod och juridisk argumentation.

Internat III – Ansvar som arbetsledare och ansvar för barn och deras familjer Arbetsrätt (dag 1) och barnrätt (dag 2)

Arbetsrätt

Det tredje internatet, dag 1, behandlar skolverksamheten i de delar den påverkas av civilrättsliga aspekter inom arbetsrätt. Den arbetsrättsliga delen behandlas rektors lednings- och arbetsledningsfunktion. Det arbetsrättsliga regelverket och arbetsmarknadens organisationer belyses samt skillnader mellan kommunala och fristående skolor. Det enskilda anställningsavtalet, anställnings- skyddet, anställningens upphörande samt förhandlingsrätten enligt med- bestämmandelagen behandlas ingående. Momentet innefattar, föreningsrätt, kollektivavtalet, arbetsmiljöfrågor och arbetstidsfrågor.

Barnrätt

Det tredje internatet, dag 2, belyser barnrätt med utgångspunkt i rektors ansvar i förhållande till barn och deras familjer. Grundläggande familjerättsliga regler belyses och samhällets ansvar för barn behandlas utifrån socialtjänstens ansvar. Kopplat till det behandlas skolans anmälningsplikt och kravet på myndighetssamverkan. Internatet behandlar även grundläggande kunskaper om barn som misstänks vara utsatta för brott och barn i vårdnadstvister. Barns rätt till själv- och medbestämmande genomsyrar momentet med fokus på skolans ansvar och funktion.

Etik & juridik i ledarskapspraktik

Seminarium 1

Vid detta seminarium startar momentet ”Etik och juridik i ledarskapspraktik” genom en föreläsning om Ledarskap och etisk kompetens samt en föreläsning om rättsliga aspekter av ledarskapet. Därefter ger deltagarna varandra stöd i basgrupperna för att identifiera och välja en etiskt problematisk händelse eller situation som ska utgöra fokus för det egna reflektiva skrivandet under resten av kursen.

Arbetsuppgifter inför seminarium 2

Läs kurslitteraturen och börja författa en text som handlar om en problematisk händelse eller situation som du valt ur ditt yrkesliv som rektor. Läs övriga gruppmedlemmars texter före seminariet.

Seminarium 2

Momentet fortsätter vid detta seminarium med föreläsningar och diskussioner kring etiska perspektiv och begrepp. Eftermiddagen ägnas åt kollegial handledning kring den problematiska händelsen samt introduktion till skrivuppgiften och professionsrelevant skrivande. Vetenskapsnära professionshandledning ges av seminarieledaren.

Arbetsuppgifter inför internatet

Till internat IV är uppgiften att bearbeta den tidigare skrivna texten samt att vidareutveckla det juridiska och etiska ledarskapsperspektivet. Avsluta texten med en diskussion där du kritiskt granskar vilka följder de förda resonemangen har för ditt eget ledarskap, anknyt tillbaka till det syfte du angivit i början av texten.

Lägg upp din text på lärplattformen senast tio arbetsdagar före internatet. Läs övriga gruppmedlemmars texter före internatet och förbered kollegial handledning av professionsrelevant skrivande.

Internat IV

Vid internatet fortsätter kursen ”Etik och juridik i ledarskapspraktik” efter första dagens lunch med vetenskapsnära professionshandledning ledd av en pedagog och en jurist samt kollegial handledning av professionsrelevant skrivande i basgrupperna. Grupperna förbereder också presentationerna inför dag 2.

Varje grupp organiserar ett pass för övriga deltagare för dagen därpå (ca 45 minuter), där åhörarna aktivt engageras i ett erfarenhetsutbyte. Innehållet i presentationen väljer varje basgrupp själv, med inspiration från de texter som gruppens medlemmar skriver. Utifrån den diskussion som då sker kan var och en ta till sig tankar och synpunkter för att ytterligare bearbeta sin text inför den slutliga inlämningen för examination.

Examination

Juridik

Examinationen sker genom aktivt deltagande i kursen och i form av skriftliga uppgifter i samband med varje internat. Notera att det för internat III ges två skriftliga uppgifter, en för dag ett (arbetsrätt) och en för dag två (barnrätt). För att en skriftlig uppgift ska vara godkänd förutsätts att den är inlämnad inom ramen för de tidsangivelser som angetts. Som betyg på hela kursen används en tvågradig kunskapsrelaterad betygsskala, godkänd eller underkänd. Det är viktigt att uppgifterna lämnas in i tid enligt vad som anges i respektive uppgift. Svar som inkommer efter angivet datum eller ett icke godkänt resultat kan medföra att kursdeltagaren får lösa en ny uppgift vid nästa kurstillfälle.

Etik & Juridik i ledarskapspraktik

Examination sker genom aktivt deltagande i kursen och bedömning av de färdiga texter som ska lämnas in på lärplattformen för examination senast två veckor efter internatet. Som betyg på hela kursen används en tvågradig kunskapsrelaterad betygsskala, godkänd eller underkänd.

Det är viktigt att examinationen lämnas in i tid enligt vad som anges. Examination som inkommer efter angivet datum eller en icke godkänd text där komplettering inte inlämnats inom angiven tid medför att kursdeltagaren får lämna in examinationen i resterande examinationersmappen. Examination som inkommer efter angivet datum eller en icke godkänd text där komplettering inte inlämnats inom angiven tid medför att kursdeltagaren får lämna in examinationen i mappen, *resterande examinationer*, uppsamlingstillfällen för examinering av resterande examinationer sker 25 maj under vårterminen och 25 november under höstterminen.

Skriftliga uppgifter

Många uppgifter inom rektorsprogrammet är individuella vilket innebär följande:

Din text ska vara en självständigt skriven text, som du själv har författat. Den ska vara skriven på dator i ett sedvanligt program (som word, open office eller pdf), och vara språkligt väl genomarbetad. Citat, referat och anföringar ska vara korrekt återgivna. Vad gäller hänvisning till ett visst lagrum, t.ex. skollagen, gör man den i följande ordning: Kapitel, paragraf, stycke, punkt (om en sådan förekommer), författning, t.ex. 7 kap. 6 § st. 1, p. 1, skollagen. Första gången som lagen nämns i texten bör man ange sfs-nummer, t.ex. skollagen (2010:800). I texten ska det alltså framgå att du satt dig in i och tillgodogjort dig kurslitteraturen, men också att du förmår föra ett självständigt och underbyggt resonemang kring de frågor som behandlas.

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor än kurslitteraturen, men inte som ersättning för denna. Såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet.

Inlämning för examination

Juridik

För varje internat ges en examinationsuppgift. På internat III ges två uppgifter. Uppgifterna ska finnas tillgängliga senast dagen efter sista internatdagen, dvs. dagen efter att C och D grupperna har haft sitt internat.

När ni gjort uppgiften ska den laddas upp på relevant ställe i lärplattformen. Se vidare instruktion till lärarplattformen.

Etik & Juridik i ledarskapspraktik

De färdiga texterna ska lämnas in på lärplattformen för examination senast två veckor efter internat IV. Inlämningen görs i lärplattformen under "examination".

Villkor för obligatorisk närvaro

Deltagande vid internat och seminarier är obligatoriskt och villkoren för delkursen anges här. Våra internat är obligatoriska. Det innebär att vid frånvaro från ett *internat* måste kursdeltagaren anmäla frånvaron till Rektorsprogrammets servicecenter (rektorsprogrammet@edu.su.se) och i första hand byta grupp till intilliggande internat. Om byte av grupp inte fungerar måste kursdeltagaren istället delta nästa gång internatet ges. Våra seminarier är också obligatoriska. Det innebär att vid frånvaro från ett *seminarium* måste kursdeltagaren anmäla frånvaron till kursadministratören och i första hand byta grupp till intilliggande seminarium. För eventuella frågor kontakta (rektorsprogrammet@juridicum.su.se).

Förväntade studieresultat

Juridik

Efter momentet förväntas kursdeltagaren:

- kunna visa kunskap om och insikt i regelsystemet för skolan, dess styrsystem och de grundläggande värderingar de grundas på och ger uttryck för,
- behärska frågor om elevers rättsställning, om ordning och säkerhet i förskolan och skolan, om betygssättning och om barns/elevs behov av särskilt stöd,
- visa kunskap och insikt i det arbetsrättsliga regelverket,
- behärska frågor om skolan som myndighet och dess förhållande till hemmet, andra samarbetsparter och tredje man,
- vara orienterad om internationella överenskommelser och författningar som berör utbildningsområdet samt
- ha tillägnat sig en överblick över och visa god kunskap om offentligrättsliga områden med relevans för ledning av en rättssäker myndighetsutövning inom skolans verksamhetsområde.

Etik & Juridik i ledarskapspraktik

Efter momentet förväntas kursdeltagaren kunna:

- visa god förmåga att göra avvägningar och bedömningar av etiska dilemman i den egna verksamheten samt föra resonemang om rättsliga aspekter i relation till sådana dilemman,
- visa god vetenskaplig förmåga att identifiera problem; formulera syften/frågor; beskriva nyanserat och opartiskt; analysera; samt argumentera för handlingar i den egna verksamheten.

Fusk och plagiat

Fusk

Som student vid Stockholms universitet ansvarar du för din egen utbildning. Som en del i ditt ansvar ingår att känna till de regler som finns för studier, examination och för att vistas i lokaler och utnyttja resurser.

- du får inte med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöka vilseleda vid prov eller när en studieprestation annars ska bedömas,
- du får inte störa eller hindra undervisning, prov eller annan verksamhet inom ramen för utbildningen.

Plagiat

Det är givetvis tillåtet att citera andra källor, men såväl direkta citat som indirekta referat måste alltid vara försedda med korrekta och fullständiga referensuppgifter. Att kopiera eller skriva av ett kortare eller längre avsnitt och ange sig själv som författare till texten är förbjudet. Det betraktas som plagiat. Man får inte heller kopiera sina egna texter som man fått godkända i andra kurser, s.k. självplagiat. Ett exempel på plagiat är att ordagrant eller nästan ordagrant skriva av en text (detta innefattar även delar av en text och enskilda meningar) och inte ange varifrån detta kommer. Plagiat kan även anses vara fallet om du använder andras text så att du får den att framstå som din egen. Andras text kan exempelvis utgöras av kurslitteratur och/eller texter du funnit på nätet eller en studiekamrats hemtentamen. Plagiat betraktas som ett grundläggande brott, inte enbart mot en etablerad forskningsetisk kod, utan även mot ett allmänt förhållningssätt vad gäller egna och andras texter. Plagiat är otillåtet fusk och kan leda till avstängning. Vid SU kontrolleras texter mot en databas.

Kursvärdering

Kursen utvärderas genom en digital enkät som blir tillgänglig vid kursens slut. Länk till kursvärderingen läggs ut på lärplattformen i kursmappen.

Kurslitteratur

Juridik

Till internat I:

- Hellstadius, Tryblom, Werner, UFB 6 Rättspraxis i skolan, Norstedts juridik, senaste utgåvan
- Nina Nilsson & Lina Sidenhag, Juridisk metod i skolan – en handbok för rektorer, senaste utgåvan.
- Viola Boström & Kjell Lundmark (red.), Skoljuridik, Liber, senaste utgåvan.
- Hedvig Lokrantz-Bernitz, Rätt i skolan, Jure, senaste utgåvan
- Helene Roslund, Förskolan – Uppdrag och juridik, Studentlitteratur, senaste utgåvan

Valbar litteratur

UFB 2 Skolans författningar, Wolters Kluwer (eller motsv.), senaste utgåvan.

Till internat II: Dag

1

- Viola Boström & Kjell Lundmark (red.), Skoljuridik, Liber, senaste utgåvan.

Vilka avsnitt som ska läsas i denna antologi följer av läsanvisningarna som kommer att ges av lärare inför internatet.

Dag 2

- Viola Boström & Kjell Lundmark (red.), Skoljuridik, Liber, senaste utgåvan.
- Hedvig Lokrantz-Bernitz, Rätt i skolan, Jure, senaste utgåvan.
- Johanna Schiratzki, Barnrättens grunder, Studentlitteratur AB, senaste utgåvan.

Vilka avsnitt som ska läsas i dessa böcker följer av läsanvisningarna som kommer att ges av lärare inför internatet.

Till detta kommer artiklar mm efter närmare anvisning av lärare.

Referenslitteratur

UFB 2 Skolans författningar, Wolters Kluwer (eller motsv.), senaste utgåvan.

Till internat III:

Dag 1

- Göran Söderlöf, Arbetsrätt för skolledare och pedagoger. Wolters Kluwer, senaste utgåvan.
- Tor Nitzelius, Göran Söderlöf, Skolans arbetsmiljö : praktiska typfall. Norstedts Juridik AB, senaste utgåvan.

Till detta kommer rättsfall mm. enligt närmare anvisning av lärare inför internatet.

Dag 2

• Johanna Schiratzki, Barnrättens grunder, Studentlitteratur AB, senaste uppl. Till detta kommer rättsfall mm. enligt närmare anvisning av lärare inför internatet.

Referenslitteratur

UFB 2 Skolans författningar (senaste utgåvan), Wolters Kluwer (eller motsv.).

Etik & Juridik i ledarskapspraktik

Obligatorisk litteratur

- Starratt, R. (2005). *Etiskt ledarskap*. Malmö: Liber.
- Irisdotter Aldenmyr, S., Paulin, A. & Grønlien Zetterqvist, K. (2016). *Etik i professionellt lärarskap*. Malmö: Gleerups
- Colnerud, G. (2014). Lärares yrkesetiska dilemma och den ökade juridifieringen i Sverige, *Journal of Applied Ethics*, 8(2), s.22-30

Valbar litteratur

Boström, V. & Lundmark, K. (red.) (2016). *Skoljuridik*. (4 uppl.) Malmö: Liber.

Collste, G. (2010). *Inledningen till Etiken*. Lund: Studentlitteratur

Dysthe, O., Hertzberg, F. & Løkensgard Hoel, T. (2011). *Skriva för att lära*. Lund: Studentlitteratur.

Norberg, K. & Johansson, O. (2007). Ethical Dilemmas of Swedish School Leaders *Educational Management Administration & Leadership* 35(2), p. 277-294